

TOVA-lainsäädäntöhanke ja jätevakuussäätelyn tarkistaminen

Sini Pietilä
Hallitussihteeri
Ympäristönsuojeluosasto, ympäristöministeriö

TOVA-lainsäädäntöhanke

- Hallitusohjelmakirjaus: Kehitetään ympäristövahinkojen toissijaisia vastuujärjestelmiä (TOVA).
- TOVA-lainsäädäntöhankkeen asettamispäätös 3.12.2019
  - Laajapohjainen ohjausryhmä
  - Virkamiehistä koostuva työjaosto
  - Toimikausi 1.1.2020-31.5.2021
  - Tehtävä: ehdotus hallituksen esitykseksi ympäristövahinkojen toissijaisten vastuujärjestelmien uudistamiseen liittyväksi lainsäädännöksi

Tavoite

- Hankkeen tarkoituksena on luoda nykyistä kattavammat ympäristövahinkojen toissijaiset vastuujärjestelmät, joilla varaudutaan ympäristöriskien hallintaan, ympäristövahinkojen korvaamiseen ja ennallistamistoimien toteuttamiseen, kun vastuutaho on maksukyvytön, tuntematon tai tavoittamattomissa.
- Samalla tarkastellaan koko järjestelmän rahoituspohja.
- Uuden järjestelmän tarkoituksena on, että toiminnanharjoittajien ympäristövelvoitteet tulevat mahdollisimman pitkälle hoidetuksi ilman valtion taloudellista väliintuloa.
- Valittavan järjestelmän tulee toteuttaa aiheuttaja maksaa –periaatetta.

Valmistelun lähtökohdat 1/2

- Nykyistä kattavammat toissijaiset vastuujärjestelmät
  - Yksityisoikeudellisten korvausten säilyttäminen järjestelmässä
  - Järjestelmää ei ole tarkoitus mitoittaa erittäin laajamittaisten vahinkojen varalle, kuten eräät viime vuosien laajat kaivosvahingot.
- Öljysuojarahasto pakollisen muutoksen edessä
  - Öljysuojamaksu on nykymuodossaan EU-säännösten kannalta ongelmallinen
- Ympäristövahinkovakuutus ei ole toiminut toivotulla ja ennakoidulla tavalla
- Ennaltaehkäisykustannusten sisällyttäminen järjestelmään

Valmistelun lähtökohdat 2/2

- Ei lisätä yritysten maksutaakkaa
  - Maksutaso säilyisi kokonaisuutena samalla tasolla, mutta yksittäistapauksissa muutokset voivat kuitenkin olla mahdollisia
- Ei vaikeuteta yritystoimintaa
  - Järjestelmä on ennakoitava.
- Löydetään tasapainoinen ratkaisu ottaen huomioon
  - Valtion budjetin rajoitteet
  - Eduskunnan esittämät toiveet uudistamiselle (HE 167/2009 vp – EV 231/2009 vp, öljysuojarahasto; YmVL 40/2018 vp, konkurssilakiin esitetty muutos; YmVM 13/2018 vp, YSL 182 a §)
  - Järjestelmän hyväksyttävyyys

Rajaukset

- Vakuudet
  - Vakuusjärjestelmällä ja TOVA-järjestelmällä eri tarkoitus
    - Vakuudet kattavat vain jätteenkäsittelytoiminnot (YSL) sekä kaivostoiminnan lopettamis- ja jälkitoimenpiteet (kaivoslaki)
    - Vakuudet tarkoitettu luvitusvaiheessa ennakoitavissa olevien tiettyjen velvoitteiden varmistamiseksi
  - TOVA-järjestelmä yleistasoisempi järjestelmä, joka kattaa myös:
    - Muut toiminnot
    - Luvattomat toimet ja yllättävät ympäristövahingot
    - Maksukyvyttömyystilanteiden lisäksi tuntemattomien ja tavoittamattomissa olevien vastuut
- Ydinvahingot
- Vanhat vahingot
  - Mukana vain vahingot, jotka syntyvät uudistuksen voimaantulon jälkeen.

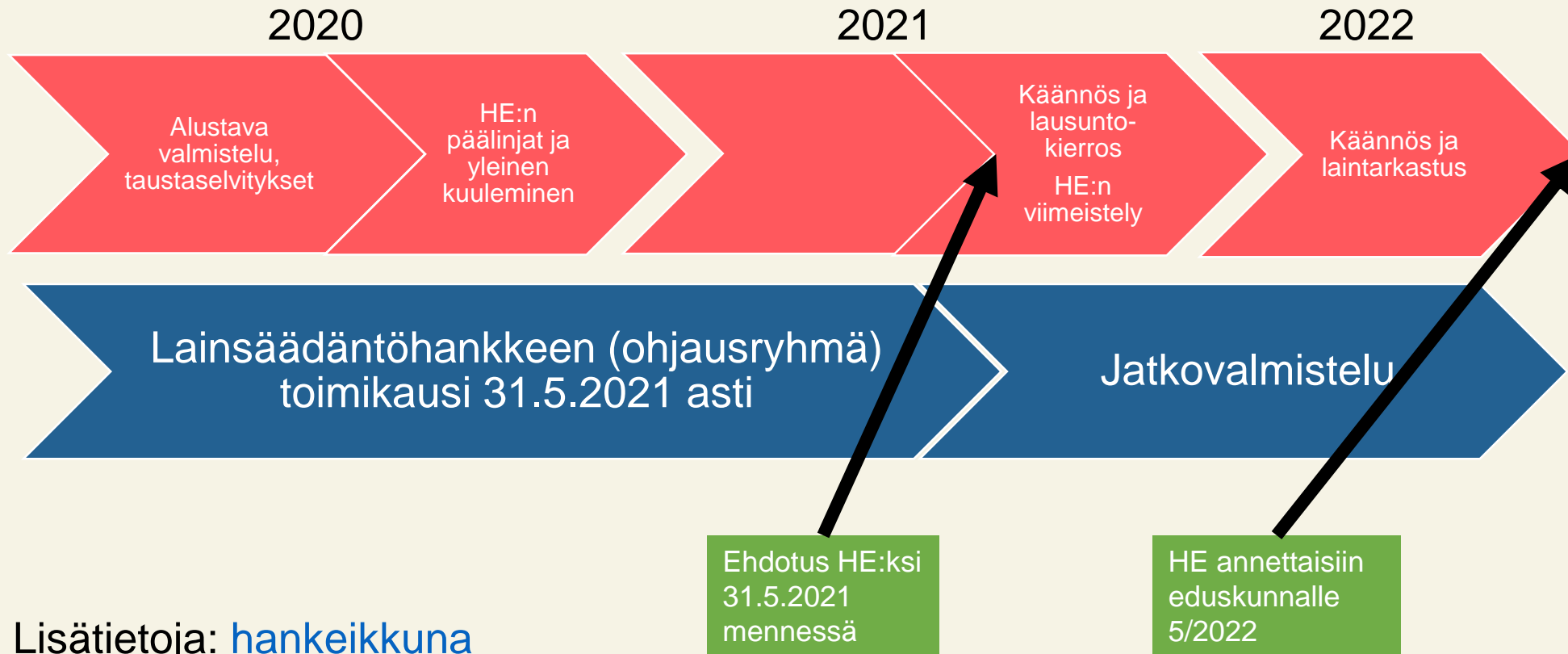

Ratkaistavat kysymykset

- Kattavuus
  - Mitä korvataan? Ennallistamista, ennaltaehkäisyä, yksityisoikeudellisia vahingonkorvauksia, viranomaisten torjuntavalmiuden luomista (mukaan lukien kalustohankinnat), muuta?
- Soveltamisala
  - Mitkä toimialat mukana järjestelmässä?
  - Öljysuojarahaston ja ympäristövahinkovakuutuksen asema?
- Järjestelmän rakenne ja rahoitusmalli
  - Valtion talousarvio, talousarvion ulkopuolinen rahasto, kuntien budjetti, vakuutus?
  - Millä tavalla järjestelmä rahoitetaan?
  - Yksi järjestelmä (kaikille toimialoille) vai yhdistelmä useammasta?

Aikataulu

Lisätietoja: [hankeikkuna](#)

Ympäristönsuojelulain vakuussäätelyn tarkistaminen: tausta

- Vuonna 2019 tehty kysely ELY:ille ja AVE:ille jätevakuuksien toimivuudesta. Johtopäätöksenä tarve jätevakuussäätelyn tarkistamiselle ja toimeenpanon tukemiselle.
- Jätevakuussäätelyä tarkistetaan osana vuonna 2020 valmisteltavaa YSL:n muutosta
  - Vakuusmäärän muuttaminen (YSL 89 §; pykälän tarkastelu muutoinkin)
  - Vakuuden realisointimenettelyn tarkentaminen (YSL 59-61 §)
    - Huomioitava mm. kaivannaisjätedirektiivin (2006/21/EY) nojalla valmisteltu komission täytäntöönpanopäätös teknisistä suuntaviivoista koskien toimivaltaisen viranomaisen tarkastustoimia ja komission ohjeistus kaivannaisjätealueiden vakuusmääristä, sekä EU:n ja Kanadan välisen ns. CETA-vapaakauppasopimuksen investointisuoja säännösten mahdolliset heijastusvaikutukset.
- Toimeenpanon kehittäminen (ohjeistusta, koulutusta), tunnistettu mm.:
  - Vakuuksien ajantasaisuuden tarkistaminen osana säännöllistä valvontaa
  - Vakuuden kerryttäminen
  - Konkurssitilanteissa toimiminen

Muuta ajankohtaista jätevakuuksien liepeiltä

- EU-tuomioistuimen ratkaisu 16.1.2020, T-257/18, Iberpotash vs. komissio; taustalla komission päätös (EU) 2018/118 valtioneudesta, jonka Espanja on toteuttanut Iberpotash-yhtiön hyväksi.
  - Liian alhaiseksi asetetusta vakuusmäärästä johtuva takauspalkkioiden säästö tulkittiin **kielleyksi valtioneudeksi**.
  - Euroopan unionin toiminnasta tehty sopimus (SEUT), 107 art.:
    - Valikoiva taloudellinen etu: vakuuksien katsottiin olevan lainsäädännössä (kaivannaisjätedirektiivi, kansallinen lainsäädäntö) edellytettyä pienemmät. Kyseessä oli ko. yrityksen saama taloudellinen etu.
    - Valtion varojen siirto: merkittävästi lainsäädännössä vaadittua määrää pienemmät vakuudet aiheuttavat valtiolle konkreettisen riskin valtion varoihin kohdistuvasta ylimääräisestä rasituksesta, jos yritys ei suoriudu velvoitteistaan.
    - Lisäksi todettiin täyttyvän kilpailun vääristyminen sekä EU:n sisäiseen kauppaan kohdistuvat vaikutukset.

Kiitos!

Lisätietoja:

TOVA-hanke:

Erityisasiantuntija Eeva-Maija Puheloinen
puh. +358 295 250 100

Jätevakuuksia koskeva sääntely:

Hallitussihteeri Sini Pietilä
Puh. + 358 295 250 366

etunimi.sukunimi@ym.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Aleksanterinkatu 7, Helsinki | PL 35, FI-00023 Valtioneuvosto | ym.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

